

Príloha č. 4: Rozšírená verzia participatívneho procesu

Participácia ako základ spoločenského prijatia

V časovom rámci prípravy Vízie Slovensko 2040 od januára do júna 2026 bol proces participácie zameraný na zapojenie širokého spektra expertov a expertiek z radov odbornej verejnosti. Cieľom participatívnych aktivít spojených s prípravou strategického dokumentu Vízia Slovensko 2040 bolo zabezpečiť celospoločenskú zhodu na kľúčových hodnotách, smerovaní krajiny a strategických cieľoch. Jednotlivé aktivity smerovali k naplneniu tohto predpokladu. Odborné workshopy slúžili na spoluvytváranie a overovanie strategických cieľov, hodnôt a vývojových scenárov. Okrúhle stoly a regionálne prerokovania boli zamerané na predstavenie priebežných verzií dokumentu, získanie spätnej väzby od odbornej verejnosti a zapracovanie podnetov do následných verzií. Písomné pripomienkovanie dokumentu umožnilo širokému spektru aktérov konkrétne vyjadriť svoju pozíciu alebo upozorniť na nepresnosti.

Po odovzdaní a schválení dokumentu odporúčame jeho celospoločenskú prezentáciu a diskusiu s cieľom prijať víziu ako začiatok nového príbehu krajiny, ktorý je potrebné spoločne kultivovať vo všetkých regiónoch a skupinách obyvateľstva.

Tento dokument popisuje jednotlivé formy participácie, nadväznosť jednotlivých krokov a zapojených aktérov.

V časovom rámci prípravy Vízie Slovensko 2040 od januára do júna 2026 bol proces participácie zameraný na zapojenie širokého spektra expertov a expertiek z radov odbornej verejnosti. Proces využíval existujúce participatívne mechanizmy na úrovni štátu a za aktívnej podpory Splnomocnenec vlády SR pre sociálny dialóg, pána Vladimíra Faiča, zapojil nominovaných zástupcov Stálej konferencie celospoločenského dialógu. Kvalita participácie bola postavená na odbornosti, ochote účastníkov zapájať sa a rôznorodosti ich perspektív. V jednotlivých fázach boli zapájaní úzkoprofilovaní experti z verejného, súkromného, akademického a občianskeho sektora s cieľom vytvoriť vyvážený mix názorov, skúseností a odborných znalostí.

Odborná facilitácia bola zabezpečená facilitátormi so skúsenosťami s foresightom a expertným tímom z Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, PhDr. Simony Zacharovej, MBA, ktorého podpora bola pre kvalitu a kontinuitu procesu kľúčová. Cieľom participácie bolo spoluvytvárať, overovať a priebežne vylepšovať jednotlivé verzie dokumentu v závislosti od fázy jeho prípravy.

Všetky výstupy z participatívnych aktivít boli systematicky spracované facilitátormi a odborným tímom. Pri spracovaní nahrávok a pracovných materiálov bola využitá umelá inteligencia na syntézu veľkého množstva dát a harmonizáciu výsledkov medzi jednotlivými skupinami.

Formy participácie

Predstavenie procesu zástupcov ústredných orgánov štátnej správy

Na konci januára a v úvode februára 2026 projektový tím spolu so zástupcami Úradu vlády SR a Úradu podpredsedu pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku prezentoval proces a hlavné míľníky prípravy vízie Slovensko 2040 na stretnutiach ústredných orgánov štátnej správy. Cieľom stretnutí bolo pozvať zástupcov rezortov do procesu participácie, predstaviť časovú os prípravy a pracovný plán.

Spoluvytváranie a overovanie strategických rámcov, hodnôt a scenárov budúceho vývoja pomocou participatívnych exploratívnych workshopov

Overenie cieľov vízie

Dátum: 6. marca 2026

V rámci prvej fázy participácie bol realizovaný odborný workshop zameraný na overenie cieľov štyroch pilierov vízie definovaných v zadaní. S využitím foresight¹ metód sa viac ako 50 odborníkov rozdelilo do štyroch pracovných skupín, v ktorých štruktúrovanou formou hodnotili navrhované strategické ciele, predkladali úpravy a formulovali nové ciele. V závere workshopu skupiny spoločne popísali podobu Slovenska v roku 2040 za predpokladu úspešnej realizácie stanovených cieľov.

Deň mladého človeka v roku 2040

Dátum: 13. marca 2026

Na pozvanie študentskej rady vysokých škôl Slovenska tím pripravil interaktívny workshop v rámci Fóra mládežníckej participácie. Cieľom workshopu bolo predstaviť mladým ľuďom možné vývojové scenáre do roku 2040 a získať ich pohľad na dôležité aspekty života. Hlavným cvičením bolo predstavenie si ich života v roku 2040 ako mladého človeka v jednom zo štyroch scenárov. Počas prípravy a následnej diskusie sa facilitátori rozprávali o rozhodnutiach, ktoré je potrebné spraviť teraz, aby Slovensko dosiahlo budúcnosť, ktorá je želaná a vyhlo sa negatívnym scenárom. Workshopu sa zúčastnilo 20 zástupcov študentských organizácií.

¹ V tomto dokumente používame anglické slovo *foresight*, ktorý sa aj v slovenskom jazyku používa odborne v jeho anglickej verzii. V niektorých kontextoch by sa foresight dal nahradiť slovom prognostika, ktorá využíva dáta, trendy a modely. Foresight je širší koncept, ktorý skúma neistoty, diskontinuity a alternatívne scenáre. Prognostiku využíva ako jednu zo svojich metód. Najlepší preklad, ktorý však odborná literatúra nepoužíva, je "predvídanie budúcnosti."

Výber kľúčových hodnôt a definovanie megatrendov a budúcich scenárov

Dátum: 24. marca 2026 a 9. apríla 2026

Pri príprave exploratívnych scenárov budúceho vývoja bola využitá expertíza medzinárodnej konzultačnej spoločnosti Demos Helsinki, ktorej odborníci sa profesionálne venujú príprave strategických dokumentov, využívaniu foresight techník a participácii so širokou aj odbornou verejnosťou vo Fínsku i v medzinárodnom prostredí. Ich úlohou bolo navrhnúť štruktúru dvoch na seba nadväzujúcich poldenných workshopov, ktoré reflektovali slovenský kontext a zapojili expertov do definovania kľúčových hodnôt, relevantných megatrendov a alternatívnych scenárov budúcnosti. Obidvoch workshopov sa zúčastnilo viac ako 100 vybraných odborníkov.

Účastníci pracovali v piatich skupinách s podporou expertných facilitátorov. V prvom workshope hodnotili, dopĺňali a obohacovali hodnoty dôležité pre budúci rozvoj Slovenska. Následne analyzovali vybrané svetové megatrendy, vrátane tých definovaných v Globálnej správe o rizikách 2026 Svetového ekonomického fóra, a ich dopad na Slovensko pri aktívnom alebo pasívnom prístupe.

Druhý workshop bol zameraný na spätnú projekciu (backcasting) z roku 2040. Skupiny identifikovali opatrenia, ktoré by Slovensko malo začať realizovať, v ktorých by malo pokračovať, ktoré znásobiť a ktoré naopak ukončiť. Scenáre boli podrobené záťažovým testom prostredníctvom simulovaných budúcich udalostí, ako sú pandémie, ekonomická recesia, eskalácia globálneho konfliktu či extrémne klimatické javy. Cieľom bolo identifikovať príležitosti a riziká ovplyvňujúce realizovateľnosť strategických cieľov a zmapovať možné cesty k ich úspešnému naplneniu.

Výstupom všetkých kolaboratívnych workshopov boli relevantné analytické podklady pre overenie strategických cieľov, zhody na hodnotách a úpravu scenárov budúceho vývoja tak, aby reflektovali globálne megatrendy a špecifiká slovenského kontextu.

Série okrúhlych stolov

Prvé kolo okrúhlych stolov v dátumoch: 24.-26. februára 2026

Druhé kolo okrúhlych stolov v dátumoch: 8.-10. apríla 2026

Dve série okrúhlych stolov slúžili na systematické overovanie priebežných verzií dokumentu v rámci jednotlivých pilierov vízie. Okrúhle stoly mali charakter cielených odborných konzultácií s expertmi nominovanými Stálou konferenciou celospoločenského dialógu, zástupcami rezortov, na ktorých boli prezentované pracovné verzie príslušných pilierov a strategických cieľov a ich obsah bol podrobený kritickej odbornej diskusii. Získaná spätná väzba bola následne zapracovaná do nasledujúcich verzií dokumentu, čím sa zabezpečila jeho postupná odborná konsolidácia a relevancia. Okrúhlych stolov sa zúčastnilo 162 expertov počas troch sérií okrúhlych stolov a 12 stretnutí so skupinou odborných konzultantov splnomocnenca Faiča.

Proces využíval existujúce participatívne mechanizmy na úrovni štátu a za aktívnej podpory Splnomocnenec vlády SR pre sociálny dialóg, pána Vladimíra Faiča, zapojil nominovaných

zástupcov Stálej konferencie celospoločenského dialógu. Kvalita participácie bola postavená na odbornosti, ochote účastníkov zapájať sa a rôznorodosti ich perspektív.

Zapojenie aktérov v regiónoch

Dátum: 18.-21. mája 2026

Stretnutia v Bratislave, Žiline, Košiciach a Banskej Bystrici boli zamerané na zachytenie regionálneho rozmeru vízie a zapojenie zástupcov samosprávy a občianskeho sektora do procesu jej tvorby. Cieľom bolo overiť, či navrhované strategické ciele zodpovedajú potrebám a špecifikám jednotlivých regiónov Slovenska, a získať podnety reflektujúce rôznorodosť regionálnych perspektív. Výstupy z regionálnych prerokovaní prispeli k vyváženosti a územnej reprezentatívnosti finálneho dokumentu. Regionálnych stretnutí sa zúčastnilo viac ako 150 účastníkov.

Tri kolá písomných pripomienok

Apríl, máj a jún 2026

Súčasťou participatívneho procesu boli dve kolá písomných pripomienok, ktoré umožnili širšiemu okruhu odborníkov, zástupcov rezortov a zainteresovaných strán formálne sa vyjadriť k obsahu dokumentu. V rámci prvého kola pripomienok sme dostali viac ako 1 100 písomných pripomienok. V rámci druhého kola písomných pripomienok sme dostali 650 pripomienok od 52 subjektov. V rámci tretieho kola písomných pripomienok sme dostali viac ako 550 písomných pripomienok od 35 subjektov. Tento mechanizmus zabezpečil transparentnosť procesu a jeho otvorenosť voči podnetom, ktoré nemohli byť zachytené v rámci priamych participatívnych podujatí. Dokument bol formálne zaslaný viac ako 450 aktérom, z toho 90 koordinátorom pre potreby vízie na jednotlivých ministerstvách, 35 nominovaným odborníkom Stálej konferencie celospoločenského dialógu a 301 účastníkom všetkých workshopov a ďalším vybraným aktérom. Dokument a pripomienkový formulár sa dostal cez týchto aktérov aj iným relevantným osobám a organizáciám.